

yliopistot kahdella miljoonalla kruunulla ja ettei ministerineuvostoa enää koskaan lähestytä tässä asiassa lisäanomuksilla. Vuoden 1991 lopussa Suomi saattoikin ilmoittaa saaneensa rahoituksen kokoon: varoja myönsivät rehtorien neuvoston suosituksen mukaan melkein kaikki maamme korkeakoulut. Hanke oli silti pysähdyksissä koko vuoden 1992. eivätkä kaikki osapuolet eri pohjoismaissa tuntuneet aina tietävän, missä vaiheessa muut etenivät.

Samaan aikaan Suomen Ateenan-instituutin johdossa tapahtui nopeita vaihdoksia. Seuraavaksi johtajaksi oli hyvissä ajoin valittu professori Henrik Lilius. Vain kuukautta ennen hänen kautensa alkua kesällä 1992 häntä pyydettiin Museoviraston pääjohtajaksi. Lilius neuvotteli tilanteesta puheenjohtaja Oker-Blomin kanssa. Koska ei ollut tietoa, saataisiinko instituuttiin uutta johtajaa heti syysyksi, he päätyivät siihen, että Lilius matkustaa Ateenaan johtamaan instituuttia loppuvuodeksi eli viiden kuukauden ajan. Tämä ratkaisu herätti säätiön hallituksessa jälkikäteen jonkin verran keskustelua. Vuoden 1993 alusta instituutille valittiin joka tapauksessa uusi johtaja, dosentti Gunnar af Hällström.

Instituutin kolmas johtaja Henrik Lilius.

Instituutin neljäs johtaja Gunnar af Hällström ja arkkipiispa Johannes.

Opetusministeri Olli-Pekka Heinonen, taiteilija Arja Saijonmaa ja instituutin viides johtaja Kirsti Simonsuuri.

Oker-Blomin päätöstä voi puolustaa, sillä Lilius oli oikea henkilö saattamaan kirjastohankkeen taas käyntiin, ja hän oli perehtynyt asiaan jo keväällä valmistautuessaan tehtäväänsä. Lilius totesi korjaustöitä urakoineen arkkitehtitoimiston suunnitelmat puutteellisiksi. Hänen esityksestään hankkeelle kiinnitettiin ulkopuolinen valvoja, samalla kun arkkitehdiltä pyydettiin tarkemmat suunnitelmat. Niiden perusteella järjestettiin tarjouskilpailu ja vaihdettiin urakoitsijaa. Tämän ansiosta urakka-summa putosi noin 40 prosenttia, joskin vanha urakoitsija esitti asiassa omia korvausvaatimuksiaan, joiden sovittelu vaati edelleen lisää aikaa. Umpeutumassa oleva rakennuslupa saatiin jatketuksi usealla vuodella. Se tuli tarpeeseen, sillä vuoden 1993 aikana työ ei vielä kukaan konkreettisesti edennyt. Kaiken aikaa sateet ja luonnonvoimat koettelivat puolivalmiin rakennuksen luurankoa.

Kuten mainittua, Suomen osuus rakennuskustannuksista oli saatu kokoon jo 1991. Viivytys johtui muiden pohjoismaiden haluttomuudesta sijoittaa lisää rahaa nyt jo huonomaineiseksi muuttuneeseen hankkeeseen. Maiden opetusministerit käsittelevät asiaa henkilökohtaisesti kesällä 1993, ja Ruotsin ministeri Per Unckel totesikin kirjeessään kollegoilleen: "Ajankohtaisten huoliemme tausta lienee kaikille hyvin tuttu. Riippumatta siitä, kuinka arvioimme kaupan ja rakennustöiden aikaisempaa hoitamista, meillä on nyt käsissämme puolivalmis talo ja vain osittainen rahoitus sen jatkamiseen. Nähdäkseni tämä asia täytyy nyt lopullisesti ratkaista." Niin tapahtuikin, ja ministerit sopivat rahoituksen järjestämisestä.

Uusi urakoitsija ryhtyi toimeen vasta kesällä 1994 ja pystyi saattamaan työn

onnistuneesti loppuun noin puolessatoista vuodessa. Samaan aikaan oli hankittava varat vielä kirjaston kalustamiseen, sillä sen budjetti oli äkkiä paisunut eikä siihen ymmärrettävästi voitu odottaa Pohjoismaiden ministerineuvostolta minkäänlaista tukea. Suomen osuus tästäkin menoerästä oli huomattava, ja työvaliokunta yritti tuloksetta tinkiä kalustuksen määrästä tai laadusta. Päätöksenteon monimutkaistuminen oli monikansallisen yhteistyön varjopuolia. Kirjastohankkeessa yksittäisen instituutin hallituksen päätösvalta kutistui, koska suunnitelmat laadittiin Ateenassa ja esitettiin kunkin instituutin päättävälle elimille jo sovittuina. Puheenjohtajat Oker-Blom ja Saxén tekivät kaikkensa keskusteluyhteyden ylläpitämiseksi hallitusten puheenjohtajien välillä, mutta tyydyttäväksi tilannetta ei rakennusaikana saatu. Tämä oli niitä harvoja puolia instituutin toiminnasta, joka ei ollut täysin säätiön hallituksen kontrollissa.

Kalustusrahat saatiin jälleen kerran opetusministeriöltä, kun myös säätiö ja sen ystävähdistys pystyivät osallistumaan kuluihin noin sadallatuhannella markalla. Kirjaston vihkiäisiä vietettiin neljän pohjoismaan voimin näyttävästi lokakuussa 1995, jolloin Suomen hallitusta edusti opetusministeri Olli-Pekka Heinonen, ja kirjasto alkoi toimia välittömästi. Sen hallinnoimisesta vastaa instituuttien johtajien muodostama johtokunta, jonka puheenjohtajuus kiertää. Kirjaston toiminnan vakiinnuttua tämä järjestely on toiminut hyvin. Vuosia aiemmin oli kaavailtu, että kirjaston ylläpito ei vaatisi instituuteilta mainittavia lisäresursseja: mm. kirjastonhoitajan tehtävä ajateltiin jaettavaksi instituuttien assistenteille. Tämä oli tietenkin täysin epärealistista, sillä laitoksen ammattimainen hoito vaati useita lisähenkilöitä. Rahoitus jouduttiin jälleen kerran pyytämään opetusministeriöltä. Kokoelmien pohjana oli Ruotsin instituutin vanha laaja kirjasto – myös uusien hankintojen omistus säilyi yksittäisillä instituuteilla, vaikka ne sijoitettiin yhteiseen kokoelmaan. Poikkeuksen muodosti mm. Suomen instituutin saama osuus professori Henrik Zilliacuksen kirjastosta, lähinnä vanhempaa filologista tutkimusta, jonka hänen perillisensä lahjoittivat 1990-luvun alussa ja joka sijoitettiin kokonaisuutena instituutin toisen kerroksen Zilliacus-saliin. Runsaasti muitakin kirjalahjoituksia on saatu vuosien mittaan. Vuonna 1996 neuvoteltiin erään yksityisen tutkimuskirjaston saamisesta instituuttiin. Se osoittautui kuitenkin liian laajaksi ja heterogeeniseksi, että se olisi voitu ottaa kokonaisuutena vastaan, ja lisäksi lahjoitukseen sisältyi muita vaikeita ehtoja. Tämä kirjasto päättyi lopulta Ateenan sijasta Mosambikin pääkaupunkiin Maputoon.

Tieteelliset työryhmät ja akateeminen jatkokoulutus

Instituuttia perustettaessa Suomessa oli tuskin lainkaan Kreikan fyysistä aluetta tai tieteellistä maailmaa tuntevia tutkijoita. Merkittävää omakohtaista tutkimusta Kreikan maaperällä oli viimeksi tehnyt Johannes Sundwall ennen ensimmäistä maailmansotaa. Vuosina 1957–60 kaksi kreikkalaista liikemiestä, Constantin Lazarakis ja Nikos Vernikos, kilpailivat Suomen pääkonsulin asemasta. Koska he tuolloin auliisti rahoittivat vuosittaisia tutkijastipendejä, suomalaisilla ei ollut erityisempää kiirettä tehdä ratkaisua virasta – se annettiin lopulta Lazarakisille. Tuona lyhyenä kautena Kreikkaan tutustui kymmenkunta suomalaista tutkijaa, mutta vain Saara Lilja ja Holger Thesleff kohdistivat maahan pitempää tieteellistä mielenkiintoa. Vuoden 1960 jälkeen ei mitään systemaattista rahoitusta tutkijoille ollut, ennen kuin Lazarakis teki 1979 uuden lahjoituksensa, joka sitten johti instituutin perustamiseen.

Instituutin ensimmäisen työryhmän jäseniä: Vappu Pyykkö, Julia Burman, Erkki Sironen ja Arja Karivieri.

Kreikkaan kohdistuva tutkimus oli kaiken kaikkiaan rajoittuneempaa kuin Italiaan kohdistuva, joka näyttäytyi lähimpänä vertailukohtana. Siksi ei ollut ihme, että instituutin tärkeimmäksi tehtäväksi nähtiin tieteellinen jatkokoulutus Kreikassa. Sen mallikin tarjoutui Rooman-instituutista. Villa Lanten tapaan kukin johtaja keräsi toimikaudellaan Ateenaan muutaman kuukauden ajaksi vuosittain jatko-opiskelijoista koostuvan työryhmän, jonka tarkoitus oli johtajan ohjauksessa laatia yhteisestä teemasta tieteellinen julkaisu. Ryhmät olivat poikkeuksetta monitieteellisiä, mikä on tyypillisesti suomalainen piirre Välimeren tutkimusinstituuteissa. Opiskelijoiden yksittäisistä aiheista toivottiin aikanaan kehittyvän myös väitöskirjoja. Ateenan-instituutin työryhmät poikkesivat kuitenkin siinä suhteessa Lanten työryhmistä, että sama ryhmä jatkoi koko johtajan toimikauden ajan. Roomassa johtaja ohjasi ensin peräkkäisinä vuosina kaksi kurssia, joista valittiin vasta viimeiseksi vuodeksi lopullinen työryhmä. Lanten mallin etuna oli, että ryhmää voitiin vielä valikoida työn keskeisessä. Toisaalta tietysti jatko-opiskelijoiden käytössä oleva tutkimusjakso supistui käytännössä hyvin vähin. Johtajan toimikaudesta lopulliseen julkaisuun vierähti usein melkoinen aika.

Ateenan-instituutin ensimmäiseen työryhmään 1985 hakijoita oli vain kuusi, mikä on varsin ymmärrettävää lähtötilanne huomioon ottaen. Heistä valittu ryhmä oli kuitenkin pätevä, sillä neljästä varsinaisesta jäsenestä kolme on väitellyt tohtorik-

Instituutin ensimmäinen assistentti Martti Leiwo ja Ruotsin instituutin johtaja Robin Hägg.

si. Seuraavalla kerralla 1988 hakijoita oli jo viisitoista. Valitun ryhmän kahdeksasta jäsenestä viisi on tähän mennessä väitellyt. Vuonna 1993 hakijoita oli seitsemäntoista ja vuonna 1995 jo kaksikymmentäyksi. Näistä ryhmistä väittelyprosentti on toistaiseksi ollut alhaisempi. Hakijamäärien kasvu heijastaa hyvin sitä, miten instituutin toiminta on tullut tunnetummaksi. Mahdollisesti se kertoo myös siitä, että pelkkä instituutin olemassaolo on lisännyt Kreikkaan kohdistuvaa tieteellistä kiinnostusta. On kuitenkin huomattava, että kun ensimmäisen työryhmän hakijoista puolet oli hakijissaan suorittanut yliopistollisen perustutkinnon, sen jälkeen perustutkintoa suorittamattomien opiskelijoiden osuus on ollut selvästi yli puolet, vuonna 1993 jopa 80 prosenttia. Hakijoita on aina ollut runsaasti Helsingin ja Turun yliopistoista, yksittäin muista yliopistoista ja 1995 runsaammin myös Oulusta, mikä heijastanee antiikintutkimuksen vahvistuvaa asemaa pohjoisessa yliopistossa.

Vuonna 1990 instituuttiin voitiin perustaa varsinainen jatkokoulutusvirka, kolmivuotinen tieteellinen assistenttuuri. Assistentti oli myös kaivattu tuki johtajalle kurssien ja hallintotehtävien hoitamisessa. Kaikki ensimmäiset assistentit ovat kautensa aikana tai pian sen jälkeen väitelleet. Instituutin ensimmäisen kahdenkymmenen vuoden

Instituutin toinen assistentti Petra Pakkanen

aikana on tohtoriksi väitellyt kaiken kaikkiaan kymmenkunta tutkijaa, jotka ovat työskennelleet merkittäviä aikoja Ateenan-instituutin piirissä. Monet heistä ovat nyt suomalaisen Kreikkaan kohdistuvan tutkimuksen kantavia voimia.

Kun instituutin tieteellinen työ alkoi tuottaa tuloksia, alettiin kaivata myös omaa julkaisusarjaa. Hallituksen työvaliokunnassa oli 1989 keskusteltu mahdollisuudesta, että tieteellinen sarjakin voitaisiin toteuttaa pohjoismaisena yhteistyönä. Se olisi esimerkiksi helpottanut vaihtosuhteiden järjestämistä yhteiseen kirjastoon. Suunnitelma ei koskaan edennyt. Suomen instituutin oma sarja, *Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens*, syntyi 1994, jolloin Paavo Castrénin työryhmän artikkelit julkaistiin nimellä ”*Post-Herulian Athens*”. Pehmeäkantisessa niiteessä oli tyylikärs värillinen kansi kuten kaikissa seuraavissakin osissa. Tämä poikkesi suomalaisten tieteellisten seurojen traditiosta, jossa laadun takeena oli puhtaan harmaa ulkoasu. Rooman-instituutin perinteikäs julkaisusarja seurasi esimerkkiä ja omaksui puoleensavetävät kannet kolme vuotta myöhemmin. Vuonna 2002 Ateenan-instituutin sarjalle perustettiin toimituskunta ja siirryttiin ulkopuolisten arvioitsijoiden käyttöön.

Yleisesti voidaan sanoa, että instituutin jatkokoulutus on täyttänyt ne odotukset, joita sille asetettiin. Kaksi ensimmäistä työryhmää on julkaissut tutkimuksensa instituutin julkaisusarjassa, olkoonkin että vasta 5–6 vuotta johtajan toimikauden jälkeen, joten tässä suhteessa Ateenan työryhmät kokivat saman viiveen kuin Rooman-instituutin projektit. Ryhmän rahoitushan yleensä päättyi samaan aikaan kuin johtajan toimikausi. Ei siis ollut kyse mistään varsinaisesta pettymyksestä, kun säätiön hallituksessa alettiin 1990-luvun puolivälissä hahmotella uutta mallia työryhmiensä organisoimiseksi. Sen keskeinen ajatus oli työryhmien irrottaminen johtajien toimikausista. Tähän oli lähinnä kaksi syytä. Ensinnäkin työryhmien johtaminen oli alusta asti osoittautunut johtajille rasittavaksi kaikkien muiden tehtäviensä ohella.

Instituutin kuudes johtaja Olli Salomies.

Ongelma ei kenties ollut yhtä polttava Roomassa, missä instituutin johtajalla oli tukenaan assistentin lisäksi intendentti. Ateenan muiden ulkomaisten instituuttien johtajien velvollisuuksiin ei kuulunut tutkimusprojektin johtaminen. Toiseksi haluttiin instituutin työryhmien toiminta ammattimaista, mikä muutenkin on ollut viimeisen vuosikymmenen kehityslinja suomalaisessa tieteessä ja myös antiikintutkimuksessa. Kun suuri osa opiskelijoista ei vielä työn alkaessa ollut suorittanut perustutkintoa, kului ryhmältä tarpeettoman pitkä aika korkeatasoisen julkaisun tuottamiseen. Jotta Kreikassa vietetty aika tulisi tehokkaammin käytetyksi, ajateltiin, että ryhmän johtaja mieluiten kokoaisi jäsenet jo olemassa olevien yhteistyösuhteiden perusteella. Parhaassa tapauksessa työ voisi olla jos osittain käynnissä, kun se otettaisiin instituutin ohjelmaan, eikä sen tarvitsisi

kaikilta osin kytkeytyä instituuttiin. Työryhmän ja instituutin johtamisen erottaminen toisistaan tuntui tähän parhaalta ratkaisulta.

Samansuuntaisiin ajatuksiin olivat itsenäisesti päätyneet sekä työvaliokunnan filologijäsenet että puheenjohtaja Saxén, joka oli lääketieteilijä. Mallia kehiteltiin vuonna 1996 yhdessä instituutin johtajan, dosentti Kirsti Simonsuuren kanssa. Simonsuuri siirtyikin kautensa viimeiseksi vuodeksi johtamaan päätoimisesti tieteellistä työryhmäänsä sekä instituutin kulttuuritoimintaa. Instituutin uudelle johtajalle, professori Olli Salomiehelle taas ei valittu omaa työryhmää lainkaan. Tarkoitus oli toteuttaa mallia johdonmukaisesti myös siitä eteenpäin. Kun seuraavan tutkimusprojektin vetäjä Arja Karivieri sai viran Ruotsin Rooman-instituutista, ei instituutin tieteellisen johtajan tehtävä kuitenkaan sellaisenaan ollut sovitettavissa hänelle. Dosentti Leena Pietilä-Castrénin johtajakaudella instituutissa käynnistettiin useita erillisiä projekteja, joilla on omat johtajansa.

Antiikin Kreikan kirjallisuutta voi hyvin tutkia Ateenassa, mutta se ei ole alan tutkimuksessa erityinen keskus. Siinä mielessä instituutilla on ollut merkittävämpi tehtävä edistäänsään suomalaista arkeologian, taidehistorian ja epigrafiikan tutkimusta Kreikassa. Viime aikoina antiikin kulttuurin rinnalle tutkimuskohteena on noussut myös moderni maailma: instituutissa valmistellaan tutkimuksia mm. suomalaisyntyisestä filhellenistä August Myhrbergistä sekä talvisodan uutisoinnista kreikkalaisessa lehdistössä. Samanlainen näköpiirin laajeneminen on havaittavissa myös muissa Ateenan ulkomaisissa instituuteissa.

Arkeologiset kenttätyöt

Vaikka Suomen Ateenan-instituutti sai toimiluvassaan tieteellisenä instituuttina ns. arkeologisen koulun statuksen ja siten periaatteessa oikeuden arkeologisten kenttätöiden suorittamiseen, kaivausten aloittaminen Kreikan maaperällä ei ollut siinä vaiheessa minkään osapuolen toiveissa päällimmäisenä. Suomalaisilla ei ollut sen paremmin tarvittavaa paikallistuntemusta ja kokemusta kuin varojakaan. Kreikkalaisten viranomaisten suhtautumiseen taas vaikutti heidän kaksijakoinen asenteensa ulkomaalaisten kaivaushankkeita kohtaan. Kun maiden välistä kulttuurisopimusta vuonna 1982 neuvoteltiin, eivät kreikkalaiset halunneet siihen ylipäänsä mainintaa arkeologiasta: se saatiin kuitenkin lisättyä tekstiin viime hetkellä ministeri Melina Merkourin luvalla. Kreikan kulttuuriministeriön virkamiehet olivat huolissaan siitä, että joitakin instituutteja oli lähimenneisyydessä perustettu vain kaivauslupien saamiseksi. Niin ollen vuonna 1985 sovittiin Paavo Castrénin ja ministeriön välisissä suullisissa neuvotteluissa, ettei kenttätöihin toistaiseksi ryhdytä. Sen sijaan suomalaiset opiskelijat saivat kokemusta osallistumalla kreikkalaisten johtamiin kaivauksiin. Myöhemmin suomalaisia nuoria arkeologeja osallistui 1990-luvun alusta lähtien Norjan instituutin kaivauksiin Peloponnesoksella Tegeassa sekä Ruotsin instituutin inventointitutkimukseen myös Peloponnesoksella Asean laaksossa.

Säätiössä alkoi 1990-luvun puoliväliin tultaessa vahvistua tunne, että itseluotamusta ja kokemusta oli karttunut riittävästi omien kaivausten aloittamiseen. Ensijaisina kaivauskohteina nähtiin instituuttirakennuksen viereiset tyhjät tontit, mutta muitakin vaihtoehtoja katseltiin. Koska säätiön hallituksella ei ollut mahdollisuutta asian konkreettiseen edistämiseen, pyydettiin keväällä 1995 filosofian lisensiaatti Arja Kariviertä laatimaan asiasta selvitys ja käymään sen vaatimia alustavia neuvot-

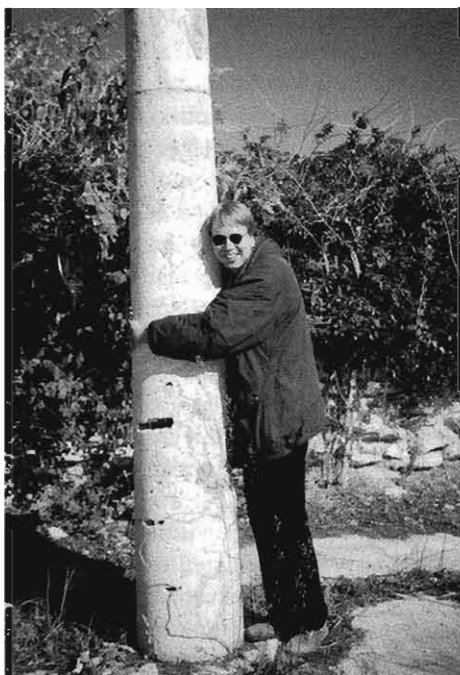

Arethousan varhaiskristillisen kirkon pohjoinen sivulaiva.

teluja. Hänen marraskuussa 1995 jättämänsä raportti osoitti, että instituuttiin ja pohjoismaiseen kirjastoon rajoittuva tontti Zitrou 18 oli kaivettu jo vuonna 1979. Toinen naapuritontti Zitrou 14 oli sen sijaan yhä kaivamatta. Raportissa nostettiin esiin useita muitakin mahdollisia kohteita Ateenassa ja sen ulkopuolella. Säätiö lähetti raportin tiedoksi useille suomalaisille arkeologeille, joiden voitiin kuvitella olevan kiinnostuneita kaivausten aloittamisesta Kreikassa, ja tiedusteli heidän halukkuuttaan asiaan. Professori Ari Siiriäinen ja dosentti Leena Pietilä-Castrén esittivätkin alkuvuodesta 1996 suunnitelman instituutin omistaman tontin Zitrou 14 tutkimisesta. Tämä hanke ei kuitenkaan edennyt, sillä seuranneissa neuvotteluissa toukokuussa ilmeni, etteivät Kreikan viranomaiset eforin vaihdoksen jälkeen antaneet ulkomaiden instituuteille lainkaan kaivauslupia Akropoliin ympäristöön. Syksyllä 1995 oli dosentti Päivi Setälän ja säätiön sihteerin aloitteesta viritelty myös ajatusta instituut-

Instituutin kahdeksas johtaja Björn Forsén.

Instituutin kolmas assistentti Jari Pakkanen.

tien ja Helsingin yliopiston yhteisestä klassillisen arkeologian professorin virasta, jota opetusministeriö rahoittaisi. Ajatuksella ei kuitenkaan ollut riittävästi yleistä nostetta edetäkseen konkreettisiin tuloksiin. Vuonna 2001 Ateenan- ja Rooman-instituutit ehdottivat opetuksellista yhteistyötä Helsingin yliopiston kanssa klassillisen arkeologian syventävien opintojen järjestämiseksi, mutta tälläkään kerralla suunnitelman kaikki osatekijät eivät loksahaneet paikalleen.

Säätiön hallitus oli joka tapauksessa päättänyt saada kaivaukset käyntiin. Vuoden 1998 aikana Arja Karivieri, joka oli sillä välin väitellyt tohtoriksi, selvitti Pohjois-Kreikan arkeologisten viranomaisten kanssa mahdollisuuksia aloittaa kaivaukset jossakin sikäläisessä myöhäisroomalaisessa kohteessa. Paikaksi valikoitui Arethousan varhaiskristillinen basilika Paliambelassa lähellä Thessalonikia. Tämä Karivieren johtama hanke otettiin instituutin seuraavaksi tieteelliseksi projektiksi: sen pääasiallinen rahoittaja oli Suomen Kulttuurirahasto. Kenttätöitä kohteessa olivat käynnissä kesästä 1999 kesään 2002. Samaan aikaan dosentti Jari Pakkanen toteutti kesinä 2000 ja 2001 Luoteis-Kreikan Stratoksessa suppeamman tutkimusprojektin, jonka tavoitteena oli mitata paikallisen Zeun temppelein jäännökset ja laatia niistä tietokonerekonstruktio. Seuraavaa kenttätöyhanketta on kevästä 2004 lähtien johtanut dosentti Björn Forsén Länsi-Kreikan Thesprotiassa.

Muu tieteellinen toiminta

Instituutin tehtävä on luonnollisesti pitää kaikin tavoin yllä Suomen tieteellistä profiilia Kreikassa sekä luoda yhteyksiä suomalaisten ja kreikkalaisten tutkijoiden välille. Instituutti onkin järjestänyt jo toistakymmentä laajempaa kollokviota Ateenan

tutkijapiireille. Aiheet ovat vaihdelleet arkeologiasta ja nimistöntutkimuksesta patristiikkaan ja musiikkitieteeseen. Eräät näistä ovat olleet laajoja kansainvälisiä tapaamisia, jotka ovat keränneet alan asiantuntijoita ympäri maailmaa, erityisesti kollokvioit vuosina 1987 (antiikin tekniikka), 1993 (antiikin onomastiikka), 1994 (Pnykskukkulan historia) ja 1999 (kreikkalainen itä Rooman valtakunnassa). Useimpien muiden osanottajapiiri on ollut suppeampi. Ne ovat saattaneet yhteen suomalaisia ja kreikkalaisia tutkijoita tai esitelleet suomalaista tutkimusta ulkomaalaisille. Ensimmäisinä vuosina suosiota saaneet korkeatasoiset symposiumit suomalaisille lääkäreille ja insinööreille oman alansa historiasta eivät ole myöhemmin sellaisinaan jatkuneet. Ilmeisesti alkuperäinen idea toimi parhaiten juuri mainituilla aloilla.

Näiden vähintään päivän pituisten kollokvioiden lisäksi suomalaiset ovat pitäneet runsaasti esitelmää Ateenassa. Ensimmäisinä vuosina esitelmätilaisuuksia järjestettiin lähinnä vain instituutin vuosipäivänä. Sittemmin määrä on kasvanut niin, että vuosituhannen vaihteessa tieteellisiä esitelmää on tarjottu keskimäärin viisi vuodessa. On vaikea sanoa, onko kasvu johtunut enemmän suomalaisen tutkimuksen vilkastumisesta vai siitä, että instituutin saatua oman rakennuksen on tilaisuuksia ollut luontevampi järjestää. Viime vuosina on esitelmöitsijöiksi kutsuttu myös muita kuin suomalaisia. Tieteellisten esitelmien lisäksi on järjestetty tutkijaseminaareja jatko-opiskelijoille. Vastavuoroisesti instituutin henkilökunta osallistuu muiden instituuttien ja kreikkalaisten tutkimusorganisaatioiden järjestämiin tilaisuuksiin. Ateenassa toimivien ulkomaisten instituuttien kanssakäyminen on läheistä ja säännöllistä. Siinäkin suhteessa kaupunki tarjoaa suomalaisille tutkijoille mainiot edellytykset suhteiden luomiseen.

Rooman-instituutin tapaan Ateenassa on järjestetty myös lyhyempiä yhden tai kahden viikon kurssseja yliopistojen opiskelijoille sekä ajoittain Kreikan kulttuurin täydennyskursseja esimerkiksi opettajille. Ensimmäinen opiskelijakurssi vuonna 1985 oli peräti kolmen viikon mittainen. Instituutti on osallistunut kurssien rahoitukseen ja opetukseen vaihtelevasti aina eri päätöksen mukaan. Kaikkein aktiivisimmin kurssseja organisoitiin vuosina 1990–92 Jaakko Frösénin johtajakaudella. Kuukauden mittaisia instituutin omia syventäviä opiskelijakursseja järjestettiin vuosittain 1999–2002, sen jälkeen joka toinen vuosi. Opastuksia täysin ulkopuolisille vierailijaryhmille on järjestetty henkilökunnan ajan ja kiinnostuksen salliessa.

Kulttuuritoiminta

Instituuttia perustettaessa sen tehtäväksi nähtiin myös taiteiden edistäminen, mikä kirjattiin säätiön sääntöihinkin. Sillä lienee tarkoitettu lähinnä suomalaisten taiteilijoiden työtä, jota oleskelu Kreikassa tavalla tai toisella inspiroi. Kun instituutille haettiin valtion tukea vuoden 1985 lopussa, laadittiin sitä varten toimintaohjelma, johon sisältyi myös julkaisu- ja yleisötoiminta. Yleisötoiminnalla tarkoitettiin kuitenkin Ateenan tutkijapiireille suunnattuja tieteellisiä esitelmää. Tämän jälkeen todettiin: ”Instituutti auttaa toimialaansa kuuluvien kulttuuritilaisuuksien ja näyttelyiden saamisessa Suomeen ja järjestelyissä siellä (esimerkiksi näyttelyoppaan toimitamisessa tai kääntämisessä).” Instituutin perustajat toisin sanoen katsoivat instituutilla olevan akateemisen tutkimuksen lisäksi laajempaa kulttuurista tehtäväkenttää. Mutta tuo tehtävä keskittyi nimenomaan kreikkalaisen kulttuurin saattamiseen suomalaisen yleisön ulottuville. Sen sijaan suomalaisen kulttuurin esitleminen kreik-

kalaisille nähtiin suurlähetystön tehtäväksi eikä Ateenan-instituutista haluttu kulttuuri-instituuttia tässä mielessä. Kysymys nousi akuutisti esiin vuonna 1987, kun tarjoutui mahdollisuus saada instituutin johtajalle diplomaattistatus suurlähetystön kulttuuriattaseana. Tätä pidettiin sinänsä erinomaisena, koska se helpotti huomattavasti käytännön elämää Kreikassa. Asiassa nähtiin kuitenkin riskejä, joten hallituksen pöytäkirjaan 10.2.1987 kirjattiin: "Koska instituutin tulevasta tehtävästä ja statuksesta oli syntynyt keskustelua, hallitus käsitteli asiaa ja kirjasi kantanaan, että instituutti on ensi sijassa tieteellinen tutkimus- ja jatkokoulutuslaitos eikä tätä asemaa ole syytä muuttaa. Puheenjohtaja valtuutettiin tarvittaessa esittämään nämä näkemykset edelleen." Vuoden 1998 jälkeen johtajalla ei ole ollut diplomaattipassia, eikä asioiden hoitaminen ole juurikaan hankaloitunut.

Hallituksen varauksellisuus on ymmärrettävää, koska instituutissa oli vain kaksi työntekijää ja heillä rajallinen määrä työaikaa. Todellisuus oli kuitenkin ajassa hallituksen näkemyksen ohji. Vuodelta 1986 johtajan toimintakertomus toteaa: "Instituutti on toimintansa alusta saakka 'sivutyönään' auttanut suurlähetystöämme kulttuurikysymyksissä. Olemme osallistuneet suomalaisen lehdistö- ja kirjallisuusnäyttelyn sekä suomalaisen design-näyttelyn valmisteluihin[...]" Sen jälkeen jo vuosien 1987–88 johtajan toimintasuunnitelma mainitsee yhtenä instituutin kolmesta päätoimintamuodosta suurlähetystön avustamisen maiden välisten kulttuurisuhteiden hoitamisessa. Vuosikertomusten "Kulttuuritoiminta"-otsikon alla luetellaan seuraavina vuosina laajalti tapahtumia, joiden järjestämiseen instituutti on osallistunut. Seuraavan kerran instituutin kulttuuritoiminnan rooli nousi keskusteluun, kun Suomen ja Kreikan välinen kulttuurivaihto-ohjelma uudistettiin vuonna 1991. Säätiölle tarjoutui mahdollisuus saada opetusministeriön kansainväliseltä osastolta valtionapua ohjelmaan sisältyvien tehtävien hoitamiseen. Instituutin johtaja Jaakko Frösén analysoi lokakuussa 1991 laatimassaan muistiossa laajasti kulttuurisektorilla tarjoutuvia mahdollisuuksia ja kannatti kulttuuriasioiden ottamista selkeämmin mukaan instituutin toimialaan. Säätiön hallituksen oli vaikea kieltäytyä lisärahoituksesta, varsinkin kun monia tehtävistä instituutti jo tosiasiallisesti oli hoitanut, kuten hallituksessa 7.11.1991 todettiin. Erityisesti Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1992 tapahtumiin instituutti osallistui hyvin aktiivisesti.

Siitä lähtien maiden välinen kulttuurivaihto on ollut vaihtelevassa määrin osana Suomen Ateenan-instituutin toimintaa, vaikkakin isommat hankkeet ovat ajoittain melkoisesti verottaneet instituutin budjettia ja henkilökunnan voimavaroja. Kulttuuritapahtumien luettelointi tai tilastointi ei ole aivan yksinkertaista, koska suuri osa on toteutettu jollakin tavoin yhteistyössä muiden tahojen kuten suurlähetystön kanssa. Suomalaisten taiteilijoiden näyttelyitä instituutissa on ollut lähes vuosittain siitä lähtien, kun oma rakennus saatiin käyttöön. Rakennus ei kuitenkaan ole erityisen luonteva näyttelytilaksi. Myös näyttelyjen saamisessa Suomeen instituutti on avustanut. Seminaareja ja runoiltoja on järjestetty 1990-luvun puolivälistä lähtien. Instituutin sihteeri Maria Martzoukou on saanut laajalti mainetta kääntämällä kreikaksi suomalaista kirjallisuutta, mm. huomattavan osan Kalevalasta sekä Mika Waltarin Johannes Angeloksen (taulukko s. 50).

Koroneos-talon terassilla lokakuussa 2003: Joakim Stavropoulos, Esko Tikkala, Leena Katsantoni, Ilkka Niiniluoto, Constance Oker-Blom, Seija Tommila, Hanna Nurminen, Päiviö Tommila, Paavo Hohn ja Eva-Christina Mäkeläinen.

Kahdenkymmenen vuoden jälkeen

On varmaan oikeutettua todeta, että Suomen Ateenan-instituutin perustaminen onnistui suunnitelmien mukaan. Se lähti liikkeelle Nils Oker-Blomin aloitteesta ja eteni hänen johdollaan niin nopeasti, kuin se käytännössä oli mahdollista. Hankkeen voimana oli mahdollisimman onnistunut henkilöyhdistelmä niin Suomessa kuin Kreikassa. Molempien maiden viranomaiset tekivät kaikkensa tasoittaakseen instituutin tietä sekä alkuvaiheessa että aina myöhemmin säätiön joutuessa vaikeuksiin, joista se ei itse kyennyt selviämään. Erityisesti monet opetusministeriön ja myös valtiovarainministeriön virkamiehet auttoivat ratkaisevissa vaiheissa instituuttia eteenpäin. Voidaan tietenkin sanoa, että jo sallimalla instituutin perustamisen Suomen valtio otti askeleen, jota ei enää voitu vetää takaisin. Instituuttia olisi Suomen maineen säilyttämiseksi ollut pakko tukea, vaikka sitä olisi hoidettu huonostikin. Mutta varmaankin sen eteneminen olisi ollut hitaampaa ja se olisi jäänyt vähäpätöisemmäksi.

Ateenan-instituutin perustamisen jälkeen Suomi on pystyttänyt toistakymmentä ulkomaista instituuttia. Vaikka useimmat niistä eivät ole leimallisesti tiedeinstituutteja, säätiömalli on niissä tavanomainen. Ranskan-instituutti oli ollut vireillä jo pitkään, mutta sen toteutus eteni huomattavasti hitaammin kuin Oker-Blomin hanke ja ehti valmiiksi vasta sen jälkeen. Instituutti Ateenassa varmaankin vahvisti uskoa muiden instituuttien mahdollisuuksiin. Ainakin se antoi suunnitelmille toimivan mallin. Toisaalta Norjan ja Tanskan instituuttien syntyminen Ateenaan lienee ainakin nopeutunut Suomen esimerkin ansiosta. Yhteispohjoismaisen instituuttiyhteisön

syntymisessä Suomen panos oli ratkaiseva. Molemmissa suhteissa Ateenan-instituutilla oli itsellään edeltäjänsä ja esikuvansa: Roomassa Villa Lante ja Ateenassa Ruotsin instituutti. Mutta molemmissa suhteissa Ateenan-instituutti myös aloitti pitkän hiljaisuuden jälkeen uuden laajentumiskauden ja avasi latua seuraajille.

Instituutin perustajat voivat katsoa saavutustaan tyytyväisinä. Instituutti on kahdessakymmenessä vuodessa turvannut oman jatkuvuutensa ja laajentanut olennaisesti suomalaista Kreikkaan kohdistuvaa tutkimusta. Kahdessa suhteessa perustajat eivät pystyneet ennakoimaan kehitystä. Ensinnäkin kukaan ei olisi osannut kuvitella sitä kauniiden ja toimivien rakennusten määrää, johon instituutti nyt tukeutuu. Ja toiseksi instituutin työ suomalaisen kulttuurin esittelemiseksi Kreikassa on selvästi ylittänyt sen, mitä perustajat alkujaan ajattelivat. Tuskin he olisivat kuitenkaan siitä pahoillaan.

Instituutin toiminta numeroina 1985–2003

	Tieteelliset kollokviot	Tieteelliset esitelmät	Opiskelija- kurssit	Näyttelyt	Konsertit	Muut kulttuuri- tapahtumat
1985	–	3	2	1	–	–
1986	1	1	–	–	–	–
1987	1	1	2	–	–	–
1988	–	1	–	–	1	1
1989	–	2	1	–	–	–
1990	1	2	3	–	1	–
1991	–	1	6	–	–	1
1992	1	3	7	2	3	3
1993	1	3	2	1	–	–
1994	2	4	1	2	1	–
1995	1	4	3	2	1	2
1996	–	4	–	2	–	2
1997	1	5	1	1	–	4
1998	1	8	4	1	–	1
1999	1	6	1	2	–	1
2000	–	4	2	2	1	1
2001	1	6	2	1	–	3
2002	–	4	3	–	–	1
2003	1	3	3	1	–	1

Instituutin talous 1983–2003 (mk)

	Säännöllinen valtionapu	Valtionapu erityis- tarkoituksiin	Valtionapu kirjastoon	Lahjoitukset
1983	–	–	–	181 300
1984	–	–	–	32 200
1985	–	64 000	–	162 700
1986	–	–	–	109 200
1987	120 000	10 000	–	85 600
1988	280 000	8 700	–	74 100
1989	370 000	103 700	–	90 400
1990	600 000	314 200	–	21 000
1991	740 000	158 300	–	49 100
1992	775 000	99 800	200 000	48 400
1993	835 000	72 500	93 000	30 800
1994	920 000	45 000	–	62 800
1995	945 000	77 000	250 000	105 500
1996	960 000	60 000	121 000	74 900
1997	1 100 000	75 000	128 000	162 800
1998	1 340 000	50 000	125 000	105 000
1999	1 410 000	50 000	135 000	180 000
2000	1 510 000	50 000	135 000	154 900
2001	1 550 000	259 200	135 000	82 400
2002	1 660 000	50 000	146 700	101 200
2003	1 660 000	107 100	191 100	128 200

Säätiön hallituksen jäsenet 1983–2004

1983–88	apulaisprofessori Christoffer Ericsson (Jyväskylän yliopisto, taidehistoria)
1983–95	professori Maarit Kaimio (Helsingin yliopisto, Kreikan kieli ja kirjallisuus), <i>varapuheenjohtaja 1983–95</i>
1983–94	pääkonsuli, toimitusjohtaja Kerkko Keinonen (Falcon Oy)
1983–96	professori, pääjohtaja Henrik Lilius (Helsingin yliopisto, taidehistoria, Museovirasto)
1983–86	suurlähettiläs Eva-Christina Mäkeläinen (ulkoministeriö)
1983–87	kansliapäällikkö Jaakko Numminen (opetusministeriö)
1983–95	kansleri, arkkiaatri Nils Oker-Blom (Helsingin yliopisto, virologia), <i>puheenjohtaja 1983–95</i>
1983–96	kirjailija, fil. tri Göran Schildt
1983–96	toimitusjohtaja Patricia Seppälä (Lehtikuva Oy)
1986–92	professori Yrjö Blomstedt (Helsingin yliopisto, Suomen ja Skandinavian historia)
1987–97	ylitarkastaja Hilka Hämäläinen (opetusministeriö)
1988–00	pankinjohtaja Heikki Toikka (Suomen Yhdyspankki Oy)
1989–95	apulaisprofessori Paavo Castrén (Helsingin yliopisto, klassillinen filologia)

- 1989–00 hallituksen puheenjohtaja Pekka Herlin (Kone Oy)
 1989–00 vuorineuvos Gustaf Serlachius (Metsä-Serla Oy), *varapuheenjohtaja 1995–2000*
 1992–04 rehtori Päiviö Tommila (Helsingin yliopisto, Suomen historia)
 1994– kansleri Lauri Saxén (Helsingin yliopisto, patologia), *puheenjohtaja 1995–2003*
 1995– professori Jaakko Frösén (Helsingin yliopisto, kreikkalainen filologia), *varapuheenjohtaja 2000–*
 1995– yliasiamies Paavo Hohti (Suomen Kulttuurirahasto, klassillinen filologia)
 1995–01 vararehtori Raija Sollamo (Helsingin yliopisto, Raamatun alkukielet)
 1996– professori Pirkko Koski (Helsingin yliopisto, teatteritiede)
 1996– professori Ilkka Oramo (Sibelius-Akatemia, musiikin teoria)
 1996–99 johtaja Veli Sundbäck (Nokia Oy)
 1997– opetusneuvos Heidi Kuusi (opetusministeriö)
 1999–04 johtaja Erik Forsman (Teollisuuden ja Työntantajain Keskusliitto)
 2000– suurlähettiläs Eva-Christina Mäkeläinen
 2000– fil. kand. Hanna Nurminen (Koneen Säätiö)
 2000– toimitusjohtaja Juhani Saarela (Consense)
 2001– rehtori Ilkka Niiniluoto (Helsingin yliopisto, teoreettinen filosofia), *puheenjohtaja 2003–*
 2004– rehtori Gustav Björkstrand (Åbo Akademi, käytännöllinen teologia)

Säätiön asiamiehet ja sihteeri 1983–2005

- 1.6.1983–10.9.1984 dosentti Paavo Hohti (sihteeri)
 kesällä 1984 fil. kand. Robert Luther (apulaissihteeri)

Asiamies Harri Murkkula.

10.9.1984–10.2.1987	apulaisprofessori Christoffer Ericsson (asiamies)
10.9.1984–15.2.1985	hum. kand. Ilari Nummi (sihteeri)
16.2.1985–31.12.1996	fil. tri Antti Arjava (sihteeri)
1.1.1997–31.12.2004	fil. maist. Harri Markkula (sihteeri)
1.1.2005–	fil. maist. Marjaana Vesterinen (sihteeri)

Säätiön hallituksen työvaliokunnan jäsenet 1983–2004

1983–95	Nils Oker-Blom
1983–95	Maarit Kaimio
1983–	Paavo Hohti
1984–87	Christoffer Ericsson
1984–85	Ilari Nummi
1985–96	Antti Arjava
1989–95	Paavo Castrén
1993–00	Gustaf Serlachius
1995–	Lauri Saxén
1995–	Jaakko Frösén
1997–	Harri Markkula
2000–04	Erik Forsman
2003–	Ilkka Niiniluoto

Säätiön tilintarkastajat 1984–2004

1985–	Linnanvouti Erkki Ahokas (varalla kvestori Marja Nikkarinen)
1985–2001	KHT Bo-Fredrik Eklund (varalla KHT Sixten Hjort 1985, KHT Folke Tegengren 1986–91 sekä KHT Mikael Holmström 1992–2001)
2002–	KHT Markku Koskela (varalla KHT Mikael Holmström)

Instituutin johtajat 1984–2004

1.9.1984–31.7.1988	Paavo Castrén (klassillinen filologia)
1.8.1988–31.7.1992	Jaakko Frösén (kreikkalainen filologia)
1.8.1992–31.12.1992	Henrik Lilius (taidehistoria)
1.1.1993–31.7.1995	Gunnar af Hällström (patristiikka)
1.8.1995–31.7.1997	Kirsti Simonsuuri (kirjallisuustiede)
1.8.1997–31.7.2000	Olli Salomies (latinan kieli ja Rooman kirjallisuus)
1.8.2000–31.7.2004	Leena Pietilä-Castrén (klassillinen arkeologia)
1.8.2004–	Björn Forsén (historia)

Instituutin neljäs assistentti Marjaana Vesterinen.

Instituutin viides assistentti Esko Tikkala.

Instituutin assistentit 1990–2004

1.8.1990–31.10.1993	Martti Leiwo (klassillinen filologia)
1.1.1994–31.7.1997	Petra Pentikäinen [Pakkanen] (uskontotiede)
1.8.1997–31.8.2000	Jari Pakkanen (taidehistoria)
1.9.–30.9.2000	Petra Pakkanen (vt)
1.10.2000–31.7.2003	Marjaana Vesterinen (klassillinen filologia)
1.8.2003–	Esko Tikkala (historia)

Instituutin sihteerit 1984–2004

1984	Liisa Tsagaraki (oto)
1.2.1985–	Maria Martzoukou, vuodesta 2002 toimistonhoitaja
kesäkuussa 1985	Leena Vatanen-Batis (vt 3 vk)
lokakuussa 1987	Elli Apergi (vt 1 vk)
27.6.–27.10.1994	Leena Katsantoni ja Anna Oikkonen (vt)

Instituutin muut työntekijät 1984–2004

1984–2003	Koula Papandreou, siivoaja
1992–	Olga Papadatou, siivoaja
1996–	Joakim Stavropoulos, asuntolan teknikko-isännöitsijä
2000–	Memi (Maria) Gurduba, avustaja, maaliskuusta 2004 amanuenssi
2000–	Leena Katsantoni, asuntolan emäntä
2002–2004	Toula Protonotariou, keittäjä, siivoaja
2004–	Camilia Rizkalla, siivoaja

Instituutin tieteellisten työryhmien jäsenet 1985–2004 (sisältää suomalaiset ulkojäsenet)

- 1985–88 Paavo Castrén: Ateenan viimeinen pakanallinen renessanssi 267–529 j.Kr.
 Risto Aikonen
 Julia Burman
 Gunnar af Hällström
 Arja Karivieri
 Vappu Pyykkö
 Erkki Sironen
- 1988–92 Jaakko Frösén: Hellenistinen Ateena (323–30 e.Kr.).
 Mika Hakkarainen
 Tuula Korhonen
 Martti Leiwo
 Kenneth Lönnqvist
 Minna Lönnqvist
 Petra Pentikäinen
 Tiina Purola
 Erja Salmenkivi
- 1993–95 Gunnar af Hällström: Maailmankatsomuksellinen keskustelu 500-luvun Bysantissa.
 Jeanette Lindblom
 Markku Nikulin
 Eino Palin
 Leena Mari Peltomaa
 Hanna-Riitta Toivanen
- 1995–98 Kirsti Simonsuuri: Myytit ja maailmankuva Kreikan klassisen kauden jälkeisellä ajalla.
 Outi Alanko-Kahiluoto
 Risto Heikkinen
 Kalle Kuusimäki
 Martti-Tapio Kuuskoski
 Mikael Olin
 Anna Pietiläinen
 Anne Siikaluoma-Tervonen
 Leena Viitaniemi
- 1999–2004 Arja Karivieri: Varhaiskristillisen kirkon kaivaukset Paliambelassa Pohjois-Kreikassa.
 Patrik Franzén
 Pirjo Hamari
 Nina Heiska
 Tiina Hiekkalinna
 Timo Iipponen
 Johanna Kangas

Riikka Kõngäs
Kristiina Leimu
Minna Lönnqvist
Heli Maijanen
Jukka Palm
Anna Pietiläinen
Marko Pitkänen
Esko Tikkala
Carita Tulkki
Rauno Vaara
Isto Vatanen
Sisko Vuoriranta

2000–04 Leena Pietilä-Castrén: Heroonit myöhäisklassisella ja hellenistisellä ajalla.
Mari Mikkola
Mikko Suoninen
Tiina Tuukkanen
Hanne Wikström

2004– Björn Forsén: Thesprotian laakson tutkimushanke Luoteis-Kreikassa.
Jeannette Forsén
Memi Gurduba
Mika Hakkarainen
Nina Heiska
Paula Kouki
Mika Lavento
Jukka Moisanen,
Antonis Papardukakis
Sarianna Silvonen
Mikko Suha
Nicolas Teyssandier
Esko Tikkala

Instituutin CIMO (Kansainvälinen henkilövaihto)-harjoittelijat

Riikka Päätalo, 28.6–27.8.96.
Rauno Vaara 5.1.–7.5., 28.11.–20.12.1998
Pia Karelahti 1.1.–30.6.1999
Nella Hiltunen 1.7.–31.12.1999
Hanna Kyrölähti 1.1.–31.8.2000
Reetta Ihalainen 1.9.00–28.2.01
Esko Tikkala 1.3.–31.8.01
Tanja Asikainen 1.9.01–28.2.02
Terhi Collin 1.3.–31.8.02
Heidi Karjalainen 1.9.02–28.2.03
Hanna Maukonen 1.3.–31.8.03
Marko Pitkänen 1.9.03–28.2.04
Antti Kaski 1.3.–31.7.04

Instituutin järjestämät kansainväliset tutkijatapaamiset (osittain yhteistyössä muiden kanssa) 1986–2003

- 4.–10.10.1986 Ancient Medicine
 30.3.–4.4.1987 Ancient Technology
 17.9.1990 Roman Onomastics
 4.–5.5.1992 National Themes in Greek and Finnish Music
 7.–9.9.1993 Roman Onomastics in the Greek-speaking Provinces: Social and Political Aspects
 18.–19.5.1994 Athens in the Sixth Century AD
 7.–9.10.1994 The Pnyx in the History of Athens
 17.–18.5.1995 Greek and Roman Religions according to the Church Fathers
 21.–22.5.1997 The Writing Woman: Ritual and Religious Perspectives
 27.–28.1.1998 Recent Research in Arcadia
 21.–22.5.1999 The Greek East in the Roman Context
 25.1.2001 Scribes, Language and Textual Tradition
 24.1.2003 The Eastern Mediterranean in the Late Antique and Early Byzantine Periods

Instituutin vuosijuhlaesitelmät 1985–2004

- 21.5.1985 Maarit Kaimio: Understanding Greek Tragedy
 Metropoliitta Johannes: Some Traits concerning the Relations of State and Church in Byzantium according to the Tradition of the Ecumenical Councils
 22.5.1985 Henrik Lilius: The Greek Revival in Finnish Architecture around 1800
 21.5.1986 Holger Thesleff: Plato and his Public
 20.5.1987 Henrik Zilliacus: Aletheia und Kleio, Wahrheitsgedanke in der griechischen Geschichtsschreibung
 19.5.1988 Jaakko Frösén: Hellenistic Athens – Fact or Fiction?
 18.5.1989 Nils Oker-Blom: Higher Education and Research in an International World
 22.5.1990 Rolf Westman: The Ideal of the Wise Man in Hellenistic Philosophy
 14.5.1991 Jorma Kaimio: The Greek Agonality and the Western Civilization
 19.5.1992 Henrik Lilius: Greek, Roman or Medieval; the Choice of Style in Finnish Architecture 1780–1830
 18.5.1993 Paavo Hohti: On the Characterization of Emperors in Michael Psellus' Chronographia
 18.5.1994 Paavo Castrén: Aspects of Public Life in Post-Herulian Athens
 18.5.1995 Heikki Räisänen: Coexistence and Conflict, Early Christian Attitudes to Adherents of Traditional Cults
 9.5.1996 Simo Knuutila: Controversies on Emotions in Ancient Philosophy
 22.5.1997 Aili Nenola: Women's Ritual Laments in the Baltic-Finnish Area
 19.5.1998 Jaakko Frösén: From Carbonized Greek Papyri to the Monastery of St Aaron in Petra/Jordan
 20.5.1999 Heikki Solin: Jewish Communities in the Greek World
 25.5.2000 Henrik Lilius: The Doric Revival in Finnish Classicism

- 17.5.2001 Margareta Steinby: Who Built What in Ancient Rome?
 23.5.2002 Jussi Nuorteva: Finnish Literature from Kalevala Epics to Modern Translations
 20.5.2003 Paavo Castrén: Hellenism and Romanization in Pompei
 21.5.2004 Maarit Kaimio: Quarrelsome Neighbours in a Greek Papyrus from Petra

Instituutin julkaisut 1986–2004 (sisältää joitakin instituutin toimintaan liittyviä muiden kustantamia julkaisuja)

Papers and Monographs of the Finnish Institute at Athens

- I *Post-Herulian Athens: Aspects of Life and Culture in Athens, A.D. 267–529*. Edited by Paavo Castrén. Helsinki 1994.
 II *The Pnyx in the History of Athens: Proceedings of an International Colloquium Organised by the Finnish Institute at Athens, 7–9 October 1994*. Edited by Björn Forsén and Greg Stanton. Helsinki 1996.
 III Petra Pakkanen, *Interpreting Early Hellenistic Religion: A Study Based on the Mystery Cults of Demeter and the Cult of Isis*. Helsinki 1996.
 IV Björn Forsén, *Griechische Gliederweihungen: Eine Untersuchung zu ihrer Typologie und ihrer religions- und sozialgeschichtlichen Bedeutung*. Helsinki 1996.
 V Arja Karivieri, *The Athenian Lamp Industry in Late Antiquity*. Helsinki 1996.
 VI *Early Hellenistic Athens: Symptoms of a Change*. Edited by Jaakko Frösén. Helsinki 1997.
 VII *The Greek East in the Roman Context: Proceedings of a Colloquium Organised by the Finnish Institute at Athens, May 21 and 22, 1999*. Edited by Olli Salomies. Helsinki 2001.
 VIII *Grapta Poikila 1*. Edited by Leena Pietilä-Castrén and Marjaana Vesterinen. Helsinki 2003.
 IX *The Eastern Mediterranean in the Late Antique and Early Byzantine Periods*. Edited by Maria Gourdouba, Leena Pietilä-Castrén and Esko Tikkala. Helsinki 2004.

The Finnish Institute at Athens: Inaugural Lectures 21–22 May 1985. Edited by Maarit Kaimio. Suomen Ateenan-instituutin säätiö. Espoo 1986.

Ancient and Popular Healing. Symposium on Ancient Medicine: Athens, 4–10 October 1986. Edited by Paavo Castrén. Suomen Ateenan-instituutin säätiö. Vammala 1989.

Ancient Technology. Finnish Institute at Athens: Symposium held 30.3.–4.4.1987. Tekniikan museon julkaisuja 5. Helsinki 1990.

Letters from the Ancient World: Mummy Cartonnages and Papyri from Greek and Roman Egypt. Edited by Jaakko Frösén. Finnish Institute at Athens – Helsinki University Library. Athens 1992.

Roman Onomastics in the Greek East: Social and Political Aspects. Proceedings of the International Colloquium organized by Finnish Institute and the Centre for Greek and Roman Antiquity, Athens 7–9 September 1993. Edited by A. D. Rizakis. Meletemata 21, Athens 1996.

Erkki Sironen, *The Late Roman and Early Byzantine Inscriptions of Athens and Atti-*

ca: An Edition with Appendices on Scripts, Sepulchral Formulae, and Occupations. Helsinki 1997 (omakustanne).

Jari Pakkanen, *The Temple of Athena Alea at Tegea: A Reconstruction of the Peristyle Column.* Publications by the Department of Art History at the University of Helsinki, no. XVIII, in Co-operation with the Finnish Institute at Athens, Helsinki 1998.

Penelope: Tarinoita Asuntolasta. Zitrou 10, Ateena, Suomen Ateenan-instituutin asuntola 1986–1998. Koonneet Petra Pakkanen ja Jari Pakkanen. Ateena 1999 (omakustanne).

Architectural Observations: Finnish architects' travel sketches from Greece. Toim. Jari Pakkanen ja Timo Tuomi. Finnish Institute at Athens 2000.

Näkymätön ja näkyvä: Nykykreikkalaisia novelleja. Toim. Maria Martzoukou ja Reija Tanninen. Suomen Ateenan-instituutti 2000.

Icons from Finland. Edited by Maria Martzoukou and Leena Pietilä-Castrén. Finnish Institute at Athens 2003.

Akropoliin juurella. Suomen Ateenan-instituutti 1984–2004, toim. Leena Pietilä-Castrén. Suomen Ateenan-instituutin säätiö. Helsinki 2004.

Maria Martzoukoun käännöksiä

Valikoima Pentti Saarikosken päiväkirjoista ja runoja, 1987.

Kalevala, osia, 1992; laajennettu 2. p. 2004.

Satuvalikoima kaukaisesta pohjolasta, 1994.

V. Linna, *Tuntematon sotilas,* yhdessä Päivi Panakopouloun kanssa, 1995.

A. Kouros, *Godvanan lapset,* 1999.

A.-L. Härkönen, *Avoimet ovet,* 2001.

M. Baric, *Joen laulu,* 2001.

M. Waltari, *Johannes Angelos,* 2003.

